

Expedite Edith

Edith Bosch

Expeditie Edith

Hoe het gevecht met mezelf
goud opleverde

Ambo|Anthos
Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten te regelen voor alle in dit boek opgenomen foto's. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich alsnog tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 263 3366 8

© 2016 Edith Bosch en Jasper Boks

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Frank Ruiters

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Inhoud

PROLOOG

- 2010 • Het breekpunt 9
- 1 1980-1991 • Moederskind 14
- 2 1987-1994 • Een verbroken vriendschap 22
- 3 1995-1997 • Zusterstrijd 27
- 4 1997-2001 • Huisje-boompje-beestje; geen feestje 33
- 5 1998-2000 • Aartsrivaal 46
- 6 2000 • Olympische Spelen Sydney:
tranen van verdriet en geluk 58
- 7 2000-2002 • De vriendin van 64
- 8 2002-2004 • Bitch Edith 77
- 9 2004 • Olympische Spelen Athene:
Silver is the first loser 85
- 10 2004-2005 • Eindelijk de beste van de wereld 99
- 11 2005-2006 • Geluk is niet heel gewoon 111
- 12 2006 • Revalideren 118
- 13 2007 • De laatste druppel 125
- 14 2008 • Brons in Beijing 131
- 15 2008-2009 • Worstelen in stilte 137
- 16 2009-2010 • Vluchten met gevolgen 145
- 17 2010 • De lifecoach 154

- 18 2011-2012 • Edith 2.0 163
19 2012-2013 • Een gouden afscheid 169
20 2013 • Expeditie Robinson 181

EPILOOG

- 2016 • De echte Edith 196

Voor mama, papa, Karen en Suzan

PROLOOG

2010

Het breekpunt

In een witte glitterjurk en met een tiara op mijn hoofd stap ik in de speciaal voor mij bestelde limousine. Cadeautje van mijn vriend Peter omdat ik vandaag, 31 mei 2010, dertig ben geworden. En dat wordt gevierd met een grote surpriseparty die hij samen met mijn beste vriendin Carola voor mij heeft georganiseerd.

Mijn familie en vrienden wachten mij op als ik restaurant Hello Again in Leusden binnenkom. De zaal is gezellig gemaakt met ballonnen en slingers. Iedereen heeft zich speciaal voor mij uitgedost in mooie jurken en pakken, het thema van mijn verjaardagsfeest is namelijk Glitter & Glamour.

Alle dromen die ik op mijn vijftiende had, zijn uitgekomen: mijn familie is gezond, ik heb leuke vrienden, woon samen met een lieve man in een schitterend huis in Amersfoort, Peter en ik zijn de 'ouders' van onze boxer Mila, ik heb een goede baan als manager bij ns. Ik heb het als judoka geschopt tot beste van de wereld en won olympisch zilver en brons.

Toch ben ik niet gelukkig. Ik loop rond in mijn prinsessenjurk, maar heb helemaal geen zin in dit feest. Ik voel mij zo ondankbaar. Ik loop naar de bar en bestel twee witte wijn. Eén sla ik er meteen achterover en met het tweede glas in mijn hand acteer ik blijdschap, en ik zing en dans op de dansvloer.

Ik worstel in stilte. En niet alleen vanavond, maar al bijna twee jaar. Als ik ergens voor knok, dan bereik ik het. Zo is het mijn hele leven gegaan. Altijd streef ik naar perfectie. Ik werk zo hard en geef altijd alles. Dat ik niet gelukkig ben, moet dus aan anderen liggen. Ik kijk naar Peter, zijn lange gestalte, zijn knappe kop. Voor mijn gevoel heb ik echt alles gegeven voor onze relatie. Het kán gewoon niet aan mij liggen.

Ik ga in gedachte terug naar de dag dat ik hem voor het eerst zag tijdens de Spelen van 2004, in het smoelenboek van NOC*NSF waarin fotootjes van alle olympische sporters stonden. ‘Peter Schep, baanwielrenner,’ had ik gelezen. Leuke vent, dacht ik meteen. Tijdens de sluitingsceremonie in Athene zocht ik hem op toen we met de Nederlandse ploeg door het Olympisch Stadion liepen. We kletsten gezellig, wisselden telefoonnummers uit en na terugkomst in Nederland kregen we een relatie en gingen we al vrij snel samenwonen.

Peter is nuchter, solide en rustig, eigenschappen die ik als spring-in-’t-velde juist zo in hem bewonderde. De laatste tijd wil ik juist dat hij enthousiaster en attenter is. Ik heb geprobeerd hem te kneden. We hebben er al een paar keer ruzie over gehad. ‘Zo ben ik nu eenmaal niet,’ zegt Peter elke keer.

Na afloop van het feest heeft Peter nog een verrassing voor me: hij heeft in Amersfoort een schitterende hotelkamer met jacuzzi geboekt. De kamer is romantisch verlicht met kaarsjes. Op het grote hemelbed met strakgetrokken lakens staat een dienblad met daarop een fles champagne, chocolaatjes en een vaas met een roos erin. Ik neem niet eens de moeite om verder rond te kijken, plof meteen neer op het bed. Er kan geen dankjewel van af. Peter blijft staan en kijkt mij geïrriteerd aan.

‘Ik herken je niet meer, wat is er toch met je aan de hand?’ vraagt hij. Hij heeft zijn pak, een gouden jasje en broek met een witte blouse, nog aan.

De opmerking is heel confronterend. Natuurlijk weet ik dat het niet goed gaat. In mijn hoofd raast al een tijd een grote wervelstorm. Maar ik wil dat niet toegeven en ga meteen in de aanval, wat ik altijd doe als ik me in het nauw gedreven voel. We kibbelen en luisteren niet naar elkaar.

Ik weet niet wat ik moet zeggen en zeg dus maar niets. Ik houd me stil. Peter wrijft met zijn hand over zijn voorhoofd en zegt dan: ‘Ik heb het gevoel dat je niet meer van me houdt.’

Mijn adem stokt, ik schrik mij dood. Hij zegt hardop wat ik de laatste tijd al een paar keer heb gedacht, maar waar ik niet aan wil. Peter is een lieve, leuke vent. Hij is er altijd voor mij geweest. Waarom zou ik niet van hem houden?

Ik heb geen weerwoord, kijk hem aan, terwijl de tranen in mijn ogen schieten. ‘Ik weet het niet,’ zeg ik, terwijl ik zoek naar woorden. Moet ik de waarheid zeggen of ontkennen? ‘Ik voel het niet,’ hoor ik mezelf zeggen.

Het hoge woord is eruit. Even ben ik stil. ‘Ik heb dat gevoel niet alleen bij jou. Ik voel het ook niet bij mijn familie, bij het judo en mijn werk. Ik voel helemaal niets.’

Peter laat mijn woorden even op zich inwerken en vraagt: ‘Moeten we dan wel doorgaan?’

Ik kijk naar beneden, friemel een beetje ongemakkelijk aan mijn jurk. ‘Ik denk het niet,’ stamel ik, ‘jij verdient veel beter dan wat je nu krijgt en blijkbaar kan ik het je niet geven.’

Ik staar voor me uit. Peter is overstuur. Hij wist dat er iets mis was, die signalen had ik hem indirect al wel een paar keer gegeven, maar met deze boodschap heeft hij geen moment rekening gehouden. En zeker niet op de dag dat hij een feestje voor de vrouw van zijn leven heeft georganiseerd.

Ik ga in bed liggen. Peter gaat naar de badkamer, belt daar met Carola, die samen met mijn zussen in ons huis logeert. ‘Wat moet ik hier nu mee?’ hoor ik hem nog vragen. Ik ben zo moe. Niet veel later val ik in slaap.

Om halfzeven word ik wakker met een gigantische kater. Meteen komt het gesprek van vannacht weer omhoog; ik heb het niet gedroomd, het was de bittere realiteit. De hotelkamer wordt meteen gevuld door de bedrukte sfeer.

Ik draai mij om en kijk naar Peter. Ik weet niet goed wat ik moet zeggen. Voorzichtig informeer ik hoe het met hem gaat. ‘Ik heb geen oog dichtgedaan,’ antwoordt hij. Ik baal van mezelf als ik hem zo aangeslagen zie. Er vallen ongemakkelijke stiltes. We willen zo snel mogelijk weg uit de kamer waarvan Peter toen hij hem boekte vast dacht dat hij er een romantische, gezellige nacht ging hebben.

In de auto op weg naar huis kijken we allebei strak voor ons uit. Peter heeft zijn handen om het stuur geklemd. Ik heb een steen in mijn maag. Bij het idee dat ik zo mijn familie en vrienden onder ogen moet komen, zeggen wat er is gebeurd en, nog veel belangrijker, vertellen hoe ik mij voel, kan ik wel janken.

Als we door de gang naar de woonkeuken lopen zit iedereen aan de grote eettafel. Blikken gaan van mij naar Peter en weer terug. De sfeer is gespannen.

Mijn zussen Karen en Suzan, Carola en een goede vriend van Peter wachten ons op en kijken ons ongeduldig aan. Het is door het telefoontje van Peter vannacht duidelijk dat er iets flink mis is. Veel gesproken wordt er niet; het gaat al helemaal niet over het feest.

Ik loop naar de kop van de tafel en ga zitten. Er komt piepend ‘hallo’ bij me uit. Peter blijft staan, tranen rollen over zijn wangen. Er wordt thee ingeschonken. Het is akelig stil. Alle ogen zijn op mij gericht. Mijn oudste zus verbreekt de stilte. ‘Edith, wat is er aan de hand?’

‘Ik weet het niet meer, ik ben niet gelukkig.’ Ik schaam mij als ik het zeg, vertel wat ik Peter ook heb verteld: dat ik niets voel. ‘Ik loop al een tijdje rond met een verstikkend gevoel en ben helemaal in de war.’

Ik vertel dat ik niet weet hoe het komt dat ik me zo voel. Maar er moet iets gebeuren. Ik vertel dat ik denk niet meer met Peter te willen zijn.

Karen is de eerste die reageert. Ze is emotioneel en boos. ‘Je bent een leuke vrouw, ziet er goed uit, hebt een leuke vent die zielsveel van je houdt. Je hebt succes als sporter, woont in een mooi huis, hebt een fijne baan. Je kunt wel roepen dat het aan de hele wereld ligt, maar het is verdorie tijd dat jij zelf eens in de spiegel kijkt.’

De woorden van mijn twee jaar oudere zus snijden mij door de ziel. Karen heeft verdomme gelijk, het ligt gewoon aan mij. Ik sla mijn handen voor m’n ogen en begin te huilen.

De vriend van Peter staat op. Hij is boos. Zonder naar mij te kijken en met tranen in zijn ogen zegt hij tegen Peter: ‘Dit geloof je toch niet? Ik vind dit zo erg. Ik ben weg.’ Hij trekt zijn jas aan en vertrekt. Er valt niet veel meer te zeggen.

Mijn zussen gaan niet veel later en zeggen tegen mij dat ik in de staat waarin ik verkeer niet zulke rigoureuze beslissingen moet nemen. ‘Het is nog niet te laat, toch?’ vraagt Suzan. Ze kijkt mij hoopvol aan. Ik knik, maar weet dat er geen weg meer terug is. Ik loop naar boven en ga in ons bed liggen.

Wat is er met mij aan de hand? Waarom ben ik niet gelukkig? Waarom voel ik mij zo vlak? Die zinnen blijven zich maar herhalen in mijn hoofd als ik mijn ogen sluit. En af en toe hoor ik de stem van Karen weer zeggen: ‘Het is verdorie tijd dat jij zelf in de spiegel kijkt.’

Carola komt nog even bij mij, ze is lief voor mij. Ik lig op mijn zij, staar stoïcijns voor mij uit. Tranen rollen over mijn wangen. Als zij weg is, is het stil en ben ik alleen. Na een tijd komt Peter naar boven. Hij gaat naast mij zitten en maakt een grapje waarom we allebei ondanks alles kunnen lachen. Maar o wat slaat hij de spijker op z’n kop als hij zegt: ‘Vervelend hè, dat je erachter komt dat je niet perfect bent.’

1

1980-1991

Moederskind

Ik dans voor de spiegel, de roze borstel in m'n hand moet een microfoon voorstellen. 'Come on, vogue. Let your body move to the music,' klinkt het uit de cd-recorder en uit mijn mond. De moves van Madonna heb ik afgekeken van haar videoclip, die ik al vaak op MTV voorbij heb zien komen. Niet alleen 'Vogue', ook 'Papa don't preach', 'Like a virgin' en 'Holiday' kan ik woord voor woord meezingen; haar cd met de grootste hits heb ik grijsgedraaid.

Als ik mijn ogen sluit, draag ik niet de door Karen en Suzan afgedragen kleding, maar een mooi zwart pak zoals Madonna. En ik sta niet in mijn piepkleine slaapkamer met rozewolkjes-behang, maar op een groot podium met dansers om mij heen. De speelgoedvarkentjes en de knuffelberen die ik spaar en die overal in mijn kamertje liggen, veranderen in mijn gedachten in fans die vol bewondering mijn naam schreeuwen.

Ik ga vaak naar mijn kamer boven als ik thuiskom uit school, ben graag op mezelf. Nu ben ik nog maar elf, maar op mijn kamer fantaseer ik over de Edith die ik ooit wil zijn: een ster. In dat wereldje van nog geen vier vierkante meter ben ik het gelukkigst, daar is alles mooi.

Ik krijg op school vaak op m'n kop. Dat begon al op de peuterspeelzaal. Ik was niet alleen erg druk, maar ook groot en sterk voor mijn leeftijd. De juf vertelde mijn moeder op een dag dat het beter was dat ik thuisbleef; ik maakte de andere kinderen vaak aan het huilen en pakte hun speelgoed af. Terwijl iedereen van mijn leeftijd naar school ging, bleef ik een halfjaar thuis bij mijn moeder voordat ik op mijn vierde naar de kleuterschool mocht.

Mijn moeder heeft mij verteld dat het geboortevlies nog om mijn hoofd zat toen ik werd geboren. Met de helm op geboren, heet dat. Moest ik hard om lachen toen ze dat zei. Volgens haar zijn het speciale kinderen, die over bijzondere krachten beschikken. Mijn geboorte ging te snel voor de vroedvrouw. Mijn moeder belde haar en toen ze aankwam, was ik er al bijna. Met de woorden dat ze dit niet in het rapport kon schrijven, duwde ze me terug. Vlak daarna kwam ik ter wereld. Toen was ik dus al niet te houden.

Ik kan erg slecht tegen niet-natuurlijke kleurstoffen en E-nummers. Als ik die krijg, ga ik na een halfuur tekeer als een stuiterbal. Op de basisschool in Den Helder zag ik de meester of de juffrouw vaak streng naar mij kijken. Ze zeiden dat ik een grote mond had en niet luisterde. Veel vriendjes en vriendinnetjes heb ik nog steeds niet op school, de meesten zijn bang voor mij. Ik kan soms ook best boos worden. Zeker als mijn klasgenootjes niet naar mij luisteren. Dan begin ik ze te slaan of te pesten. Volgens de consulent die ik vaak moet bezoeken, komen mijn driftbuien doordat ik mij onbegrepen voel.

Met mijn twee en drie jaar oudere zussen Karen en Suzan trek ik veel op. We zitten vaak bij elkaar op de slaapkamer waar we met de poppen van Suzan spelen. Suzan maakt de mooiste kapsels, de poppen krijgen vlechten waar ik vol ontzag over ben. En elke zaterdagochtend kijken we met z'n drietjes naar

Telekids. Maar ook de afleveringen van het *Jeugdjournaal*, *De Snorkels*, *De Freggels*, *Alf*, *Nils Holgersson* missen we niet.

We wonen aan de Spoorgracht in Den Helder. Het rijtjes-huisje met de witte gevel en het grote raam aan de straatkant is door mijn vader helemaal verbouwd toen ik heel jong was. We hebben een kurken vloer en de muren zijn van rood steen.

Mijn zussen en ik spelen ook geregeld samen buiten. Alle drie zijn we goed in knikkeren. Intens gelukkig ben ik als ik weer een paar bonken, spikkels, meteorietjes of reuzenbonken heb gewonnen op het schoolplein. Vol trots laat ik de opbrengst bij thuiskomst altijd aan Karen en Suzan zien en verlekkerd kijk ik naar hun vangst. Maar o wee, als ik verloren heb, dan ga ik zitten mokken op de stoffen bank of ik ga na thuiskomst meteen de trap in de hal op, naar mijn slaapkamer.

Op zaterdagochtend gaan we vaak met onze ouders naar de markt; voor we teruggaan krijgen we een portie kibbeling. En op zondag gaan we langs bij opa en oma, die ook in Den Helder wonen. Ik moet daar stil zitten en zachtjes praten en ben blij als mijn vader of moeder zegt dat we naar huis gaan.

De jaarlijkse hoogtepunten zijn Sinterklaas, de kerstboom versieren en Sint-Maarten. Op 11 november gaan we met onze zelfgemaakte lampionnen de deuren langs. ‘Elf november is de dag, dat ik mijn lichtje branden mag,’ zingen we luid. Bij elke deur is het weer spannend. Wat voor snoep zullen we hier krijgen? Karen, Suzan en ik hebben vooraf al een hele route uitgestippeld en die voert uiteraard ook langs de snackbar in de buurt, waar we een frikadel krijgen. Thuis stallen we al het buitgemaakte snoep op tafel uit en krijgen we van mijn ouders een uur de tijd om zo veel mogelijk snoep te eten. Alles wat overblijft gaat bij elkaar in een grote pot.

In de zomervakantie gaan we met z’n drieën een weekje op Jevak, een kamp waar we hutten van oud hout bouwen. Andere kinderen gaan op vakantie, wij veel minder. Mijn vader is meest-

al weg tijdens de schoolvakanties en van mijn moeder heb ik begrepen dat er geen geld voor is. We zijn een paar keer met de vouwcaravan naar België geweest. De auto zat helemaal volgepropt. Wij zaten met z'n drieën op de achterbank en onze honden, rottweiler Philo en Hector de teckel, moesten er ook nog bij. Geweldig vond ik het op de camping. Mijn zussen en ik deelden een tent. We lazen urenlang in dikke Penny-vakantieboeken. Elke ochtend haalden we vers brood bij de bakker. We gingen naar kinderdisco's, deden mee aan zwemwedstrijden, renden door het graanveld met Philo. Mijn zussen en ik ruziën geregeld over de vraag wie de afwas moet doen.

Met mijn zussen strijd en ruzie ik thuis ook geregeld, vooral met Suzan. Een potje stoeien eindigt bij ons vaak in een vechtpartij. Karen is de oudste en slimste en Suzan en ik strijden vaak met elkaar om op de kamer van onze grote zus te mogen spelen. Suzan kan als geen ander het bloed onder mijn nagels vandaan halen, gaat net zo lang door met pesten en uitdagen totdat ik mij niet meer kan beheersen. Ik smiet een keer de muziekstandaard naar haar hoofd. Suzan bukte en de standaard ging door een ruitje. Ze zei meteen: 'Dat ga ik tegen mama zeggen!' Kreeg ik flink op m'n kop.

Als Karen, Suzan en ik elkaar in de haren vliegen worden we naar de gang gestuurd. De visite vraagt zich geregeld af of we elkaar niet zullen vermoorden. Mijn moeder zegt dan altijd: 'Er vallen drie klappen, dan gaat er één huilen en is het voorbij.'

Ik ben wel een kei in ruziemaken, maar in sorry zeggen en troosten ben ik helemaal niet goed. Het is dat het soms van m'n moeder moet, dan krijg ik het met moeite over m'n lippen.

Mijn moeder is een lange, magere vrouw met lang blond haar en een expressief gezicht. Ze is een zorgzame vrouw, houdt het gezin met drie kinderen en twee honden draaiende en heeft daar haar handen meer dan vol aan. Als we thuiskomen uit

school heeft ze limonade en een biscuitje voor ons en ze vraagt wat we hebben geleerd. Ze kookt bijna altijd Hollandse pot voor ons; aardappels, groente en vlees. Vrijdag is bij ons soepdag en op zaterdag mogen we patatjes eten.

Ik vertel mijn moeder bijna alles. Alles wat ik niet zeg, heeft ze door. Liegen tegen mijn moeder lukt mij niet. Ze ziet het gewoon aan mij en dat vind ik stom. Ze weet ook precies hoe ze mij aan moet pakken. Knuffelen met mijn moeder vind ik heerlijk. Vaak kruip ik bij haar op schoot en als mijn vader weg is, slaap ik geregeld bij haar in bed.

We zijn vaak met z'n vieren thuis. En natuurlijk met onze oranjeleurige Russische dwerghamster Teddy en de twee honden. Mijn vader werkt bij de marine, daarom wonen we in Den Helder. Hij is daardoor voor zijn werk negen maanden per jaar van huis. Dat hij zoveel werkt, is een bewuste keuze van mijn ouders: als mijn vader veel gaat varen in de eerste tien jaar van ons leven zal hij aan wal kunnen werken als wij gaan puberen. Als hij op zee is, maken mijn zussen en ik tekeningen voor mijn vader die mijn moeder opstuurt. Als de postbode langskomt rennen we naar de brievenbus om te kijken of er iets van mijn vader bij zit, maar soms moeten we wel drie weken wachten.

Voor mijn moeder is het niet makkelijk dat ze er vaak alleen voor staat, maar daar probeert ze aan ons niets van te laten merken. Mijn zussen en ik hebben zelfs een keer een halfjaar met haar bij mijn opa en oma gewoond toen ik een baby was, omdat mijn moeder niet alleen wilde zijn. Volgens mijn oma weigerde ik in het begin naar haar te lachen, al ging ze op haar hoofd staan. Dat deed ik alleen naar mijn moeder.

Mijn moeder is altijd erg blij als mijn vader weer thuis is, maar voor mij is het wennen. Mag ik niet meer bij haar in bed slapen. Het huisje waar we wonen is al piepklein, en met mijn vader erbij is het nog voller. Zitten we ineens met vijf mensen aan de

eikenhouten tafel met het groene kleed. Het lastigste is dat hij meteen de baas gaat spelen. Ineens moeten we van mijn vader om halfvijf, en geen minuut later, het huis opruimen. ‘Ik hou niet van rommel,’ zegt hij dan. ‘Van mama hoeft dat nooit,’ zeg ik als hij me weer een opdracht geeft. Nou, dat vindt hij dus niet leuk, dat ik tegen hem in ga. Hij kan erg kwaad worden als wij niet precies doen wat hij zegt. ‘Dat wil je vader nu eenmaal gewoon zo,’ zegt mijn moeder vaak als ik vraag waarom alles ineens volgens zijn regels moet.

De eerste dagen nadat hij terug is, denk ik vaak: jammer dat hij er weer is. Daarna raak ik beetje bij beetje weer aan hem gewend. Hij zegt altijd wat hij vindt en geeft mij advies. Als ik iets doe, zegt hij vaak: ‘Doe je dat zo? Dat kun je beter op deze manier doen, zo doe ik het ook altijd.’ Ik vind mijn vader heel slim, want alles wat hij zegt, klopt. Het is alleen vervelend als ik moet huilen. Mijn vader begint te lachen of hij wordt boos en zegt: ‘Wat schiet je nou op met huilen?’ Ik neem mij voor om zo min mogelijk te huilen en sterk te zijn.

Hoe langer hij thuis is, des te vaker vraag ik mijn vader om hulp. Hij is duidelijk en daar word ik rustig van. Het is heel leuk om niet alleen een moeder te hebben, denk ik dan bij mezelf.

Als ik helemaal gewend ben aan hem, moet hij weer voor lange tijd weg. En dan mis ik hem in het begin juist vreselijk, moet ik het weer doen zonder zijn adviezen. Ik zeg vaak tegen mijn moeder dat ik het stom vind dat het bij ons thuis zo gaat.

Mijn zussen vraag ik niet om hulp, daar ben ik te trots voor. Ik kijk wel goed naar wat ze doen en aap ze na. Karen en Suzan hebben een kuif, dus moet ik er ook een. De bussen haarlak zijn niet aan te slepen in huize Bosch. Natuurlijk dagen we elkaar uit wie de grootste en mooiste kuif kan touperen. Alle drie hebben we uiteindelijk een kapsel waarmee we vliegen kunnen vangen. Op een dag is het zover: Karen heeft een spartelende

vlieg in haar haar. We lachen er hard om met z'n allen.

We doen alle drie aan judo bij Dun Hong in Den Helder. Op mijn zevende heb ik nog heel even op ballet gezeten. Het was mijn droom om balletdanseres te worden. Ik moest er zelfs eerst voor op een wachtlijst. Wat was ik opgewonden toen ik samen met mijn moeder de balletschool in liep. De juffrouw zei tegen alle ouders dat ze nog geen tutu moesten kopen, omdat meer dan de helft van de kinderen snel zou afhaken.

Het dikke meisje naast mij kreeg van de lerares steeds te horen dat ze het zo goed deed, terwijl ze bij mij steeds mijn been omhoogtilde. Het stilstaan in bepaalde posities vond ik niet leuk. Alles moest heel strak en recht zijn, en daar was ik veel te beweeglijk voor. Na een paar weken stopte ik ermee en wist ik niet goed wat ik dan wel wilde doen.

Mijn moeder stelde voor dat Suzan en ik eens naar Karen zouden gaan kijken. Die zat al op judo. Na één les gekeken te hebben, hees ik mij voor het eerst in het oude judopak van mijn zus en ging ik judoën. Ik vond het meteen helemaal iets voor mij: hier mocht ik lekker stoeien, net zo lang tot ik niet meer kon. Duwen, trekken en sjarren: geweldig!

Samen met mijn zussen fiets ik elke woensdag- en vrijdagmiddag naar de training. Ik probeer de oefeningen altijd heel goed te doen. Ik glim van trots als de trainer me een compliment geeft. Als hij dat doet, kijk ik altijd meteen naar Karen en Suzan. Ik let vooral op Karen, kijk stiekem een beetje tegen haar op. Als ik moe ben, denk ik altijd: doorgaan, ik moet net zo goed worden als mijn oudste zus. We lopen elkaar ook steeds uit te dagen. Suzan doet daar niet aan mee. 'Ik hoef niet per se te winnen, hoor,' zegt ze. Daar snap ik niks van. Suzan stopt als eerste met judo, ze is meer van de scouting en de drumband.

Voordat ze stopt, verlies ik nog wel een wedstrijdje van haar. Eigenlijk heeft het niets met judoën te maken wat we doen, we